

عنوان مقاله:

روش شناسی و کارآمدی الهیات توماس آکوئیناس و کلام خواجه نصیرالدین طوسی

محل انتشار:

دوفصلنامه پژوهش های عقلی نوین، دوره 7، شماره 13 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسندگان:

مهدی قاسمی - امور پژوهش

احمدرضا مفتاح - رئیس دانشکده الهیات و هیات علمی دانشگاه ادیان و مذاهب

محمد غفوری نژاد - مدیر گروه شیعه شناسی دانشگاه ادیان و مذاهب

خلاصه مقاله:

استفاده از روش فلسفی و کارآمدی آن در کلام و الهیات همواره میان متکلمان مسلمان و مسیحی محل بحث و نظر بوده است. توماس آکوئیناس و خواجه طوسی، متکلمان هم عصری هستند که با اثرپذیری از فلسفه ابن سینا و با کاربرد برهان در تبیین و دفاعیات کلامی دین، مشرب و روشی مشابه یافته اند که می توان آن را کلام عقلی نقلی نامید. این پژوهش تطبیقی به روش شناسی تعلیمی آن ها اشاره می کند. توماس آکوئیناس با قائل شدن به دو نظام معرفتی مبتنی بر وحی و عقل، دو نوع الهیات به نام الهیات وحیانی و الهیات طبیعی را مطرح کرد. وی در کتاب جامع الهیات برخلاف کتب پیشینیانش که تنها جنبه رهبانی و درون متنی داشتند، افزون بر استناد به متون مقدس و آثار آباء کلیسا به تحلیل فلسفی در مباحث الهیاتی همت گماشت. خواجه طوسی نیز در کتاب تجرید الاعتقاد به تلفیق روش عقلی و نقلی پرداخت. این جستار، ضمن اشاره به روش کلامی پیش از این دو متفکر، با نگاهی توصیفی تحلیلی، وجوه اشتراک و افتراق روشی توماس و خواجه را بیان می کند. اتخاذ روش اعتدالی از وجوه اشتراک آنان است. آکوئیناس در میانه رای تفریطی ترتولیان و دیدگاه افراطی ابن رشدیان لاتینی قرار دارد و خواجه نیز با عبور از نص گرایانی چون شیخ صدوق، از آسیب های افراطی برخی معتزله و برداشت های غلوآمیزی چون فرقه شیخیه به دور است. نتیجه روش اعتدالی هردو، استفاده حداکثری از برهان های عقلی و عبور از «نص بسندی» به «نص پسندی» است. روش دانش کلام اساساً انحصاری نیست، اما نویسنده از رهگذر این مقایسه و توجه به ملاک تشابهات روشی، بر آن است که روش اعتدالی آن دو، کارآیی و سودمندی و پاسخ گویی بیشتری نسبت به روش های نص گرا دارد.

کلمات کلیدی:

آکوئیناس، خواجه طوسی، روش عقلی نقلی، جامع الهیات، تجرید الاعتقاد

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1528800>

